

УДК 502.3

МОЖЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Олександр Шевченко, Анна Зеленська, Антон Васик

Український державний університет залізничного транспорту, Харків

Науковий керівник – Анна Шевченко, к.т.н., доц.

Ключові слова: земельні відносини, земельна реформа, принципи землеустрою, раціональне використання земель, функції землеустрою, зміст землеустрою, землевпорядне проектування

Війни та збройні конфлікти змінюють все. Нівелюючи численні досягнення цивілізації, вони опускають суспільство, уражене війною, на той рівень розвитку людства, де основним завданням є не процвітання, а виживання. Збройний конфлікт руйнує життя, засоби до існування та породжує хаос. Горизонт планування у часи воєного стану, а подекуди і в період післявоєнного відновлення, зі стратегічного перетворюється на тактичний. А основним його завданням є забезпечення захисту та продовольчої безпеки населення. Основним недоліком такого планування є неврахування ним довгострокових наслідків для вже вражених війною цивільного населення і довкілля. Останнє – є мовчазною жертвою війни. Через військові дії повітря, вода та ґрунти України зазнають забруднення. Шкоди зазнають види та оселища, втрачається біорізноманіття та нівелюються досягнення зі збереження природи. На усунення наслідків війни для довкілля можуть знадобитися роки та навіть десятиліття. Внаслідок вибухів, пожеж та руйнування будівель у довкілля потрапляють важкі метали, токсичні гази та тверді частки.

Географія і клімат України наділили її приголомшливим багатством флори і фауни. На її територію припадає 35 % біорізноманіття Європи. Це 70 000 видів рослин і тварин, багато з яких є рідкісними або ендемічними, тобто притаманними лише цій території. Вплив війни на природні екосистеми є досить багатограним, має довготривалі наслідки і залежить від різновиду такої екосистеми та характеру бойових дій. Масштаби та ступінь ураження довкілля вже дозволяють говорити, що рф здійснює в Україні екоцид (рис. 1).

Лісові, водні, кліматичні та атмосферні екосистеми найбільше страждають від бойових дій. Масоване застосування артилерії по об'єктах в лісах та поблизу них спричиняє лісові пожежі, які в посушливих умовах можуть знищити тисячі гектарів лісу. Як це, наприклад, відбувалось протягом березня в Чорнобильській зоні відчуження та на її околицях. Забруднення водойм. Водночас, за підрахунками ЕПЛ на основі супутникових знімків

EFFIS14, загальна площа пожеж в Україні становила понад 40 тис. га. Зрозуміло, наразі неможливо стверджувати, що всі ці пожежі були напряму спричинені бойовими діями. Однак війна ускладнила гасіння пожеж, які виникають у результаті вже звичної недбалості, зокрема випалювання сухої рослинності. Підрозділи ДСНС в нинішніх умовах або віддають перевагу більш пріоритетним пожежам у межах населених пунктів, або ж їхній парк техніки та обладнання суттєво постраждав – як це сталося в Чорнобильській зоні відчуження, яка посідає друге місце за обсягом пожеж, після Луганської області.

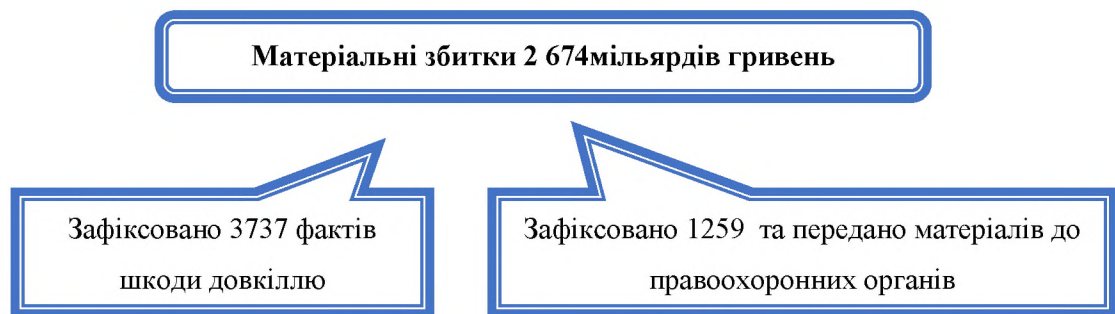

Рис. 1. Кількість фактів нанесення шкоди довкіллю внаслідок воєнних дій станом на 20.03.23

Висновок

Та навіть після завершення активних бойових дій на таких територіях існує підвищений ризик загорань та розповсюдження вогню через значну кількість залишених боєприпасів і можливу їх детонацію. А заміновані території унеможливають здійснення заходів із пожежогасіння. Також в умовах окопної війни відбувається активна вирубка лісу обома сторонами для облаштування оборонних позицій. І хоча масштаби такої лісозаготівлі на порядок менші, ніж традиційна лісозаготівля, значну шкоду довкіллю можуть завдати такі оборонні рубки в межах охоронюваних природних лісів, особливо старовікових, це тягне за собою і значні збитки та екосистемі у цілому.

Список використаних джерел:

- План відновлення України: сильні та слабкі сторони. https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/526637_plan_vidnovlennya_ukraini_silni.html
- Державне регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану. Наталія Муравська, юрист, EVERLEGA https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA015736
- Ekolohichni naslidky viiskovykh dii [Environmental consequences of hostilities] (2018). – Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii, 17-18 kvitnia 2018 roku [Proceedings of the scientific-practical conference, April 17-18, 2018]. Kyiv: National Pedagogical University named after MP Dragomanova. [in Ukrainian].